

De fleste tannlegene har flyktet

Den syriske tannlegen Mazen Almaanee kom til Norge som flyktning i 2013. Nå studerer han tannteknikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) i påvente av studieplass ved universitetet.

Almaanee er født og oppvokst i Damaskus, hvor han studerte til tannlege fra 1994 til 1999. Etterpå fulgte to års spesialisering innen protetikk. Universitetet han gikk på står fremdeles, men de fleste profesorene har flyktet. I 37 år levde han og familien i denne byen før krigen gjorde forholdene uutholdelige. I 12 av disse årene jobbet han som tannlege.

– Halvparten av Damaskus er i dag helt ødelagt, forteller Almaanee.

– Vi var flere tannleger som ikke ville forlate byen, og som forsøkte å hjelpe pasientene så godt vi kunne. Hver dag gikk jeg til og fra tannhelsestasjonen hvor jeg jobbet, det tok meg til sammen fem timer. Det største problemet var at vi ikke hadde elektrisitet. Det var håpløst å gi god tannbehandling, men vi hadde fremdeles medisiner, og hjalp til på sykehusene som legeassistenter. Når rakettene slår ned blir kanskje 10 mennesker drept, mens antallet skadede er mye høyere. Mange kom hjem til oss for å få hjelp. Dessverre bomber begge sider i konflikten sykehusene. Situasjonen ble stadig verre, så etter to år flyktet vi til Libanon. I den delen av Damaskus hvor vi bodde er det bare ruiner igjen.

Almaanee tok seg fra Libanon til Tyrkia og videre opp gjennom Europa til Norge. Hit kom han i juli 2013 og søkte om familiegjenforening. I desember samme år kom kona og de tre barna etter, og familien har slått seg ned i Kongsberg. Etter to år i Norge, behersker Almaanee det norske språket godt.

– Det er viktig å kunne språket for å forstå alt pasientene sier. Feil diag-

nose gir feil behandling. Allerede den andre dagen på asylmottaket, begynte jeg å lære meg norsk på YouTube. Jeg var også heldig å få hjelp av en pensjonert lærer som ofte kom til mottaket for å undervise meg, sier Almaanee.

Mangler Kjemi 2

Det var ikke tilfeldig at han valgte Norge. Først og fremst var det fordi Norge er et fredelig land. Men familien likte også engasjementet Norge har vist i Midtøsten.

– Min far og bestefar kommer fra Palestina, og vi er glade for Oslo-avtalen. Vi visste også at Norge ligger langt fremme med når det gjelder odontologi. Det passet oss perfekt; også kona mi studerte til tannlege i Syria, sier Almaanee.

Han håper å kunne jobbe og utvikle seg som tannlege i Norge. Almaanee sendte papirene sine til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK). De vurderte søknaden med utgangspunkt i grunnutdanningen hans, men tok ikke hensyn til hverken spesialiseringen eller mastergraden i folketannhelse fra University College i London, der han studerte fra 2007 til 2008.

– SAK anbefalte meg å søke på tannlegeutdanningen gjennom samordnet opptak. Jeg fikk avslag i Oslo, Bergen og Tromsø fordi jeg mangler Kjemi 2, dette til tross for at jeg har studert kjemi både på videregående skole i Syria og 100 timer under spesialiseringen. Nå studerer jeg tannteknikk ved HiOA, og tar Kjemi 1 og 2 ved en privatskole i Drammen. Til neste år skal jeg søke tannlegeutdanningen på nytt. Universitetet avgjør om jeg må ta hele studiet om igjen eller ikke, sier Almaanee.

Han mener at den største forskjellen på utdanningen i Norge og Syria, er mengden av teknisk utstyr og vektleggingen av etikk i den norske fagplanen.

– I Syria bruker vi lærebøker fra USA, så teknikkene og kunnskapen er

Tannlegen fra Syria, Mazen Almaanee, håper å kunne jobbe og utvikle seg som tannlege i Norge.

den samme. Men det tekniske utstyret og materialene i Norge er av bedre kvalitet. Jeg har sett operasjoner og ekstraksjoner hos tannleger i Norge. De norske pasientene er heldige. I Norge er etikk et hovedfag, og det legges vekt på kommunikasjon med pasientene. Da jeg studerte i London ble det lagt stor vekt på statistikk og tall. Her i Norge jobber dere med pasientenes rettigheter, taushetsplikt og slike ting. Dette vil jeg gjerne overføre til mitt hjemland, sier Almaanee.

Han forteller at den generelle tannhelsen i Syria er dårlig.

– I Syria bruker vi mye sukker i maten, mye søte kaker og desserter. Det sies at tannhelsen bedre seg under krig fordi det er mindre sukker i kosten, men jeg frykter at den vil bli verre i Syria, spesielt blant barn. De fleste tannlegene har flyktet, og de som er igjen har nesten ingenting å tilby av behandling, sier han.

Vil undervise i Damaskus

Til sammen er 10 av Almaanees familiemedlemmer drept, fem av regjerings-soldater og fem av opprørere.

– Det sivile samfunnet har brutt sammen. Man har valget mellom å ta opp våpen og kjempe for en av sidene. Svogeren min ble drept av regjerings-soldater fordi han hjalp folk med mat og medisiner. Det er farlig å hjelpe andre. En annen slektning ble drept på vei hjem med sin 10 år gamle sønn i bilen. Han jobbet som frisør, og var et tilfeldig offer. Faren min er 71 år gammel. Han har hele tiden sagt at han ikke vil forlate Syria, men nå er han i Tyrkia. De hadde ikke lenger elektrisitet og heller ikke rent vann, sier han.

– Har du håp om en dag å vende tilbake til Syria?

– Ja, jeg håper å komme tilbake til Syria med mer kunnskap. Målet mitt er å undervise på universitetet. Det er veldig viktig for meg. Jeg ønsker også å gjøre noe for tannhelsen til de seks millioner syriske flyktingene som befinner seg i Jordan, Libanon og Tyrkia. Hvis Norge gir støtte til en mobil tannklinikk, kunne frivillige tannleger reise ned og hjelpe. Det vil jeg være med på, sier Almaanee.

Inntil videre trives familien veldig godt i Kongsberg. To av barna går på skole mens minstemann er i barnehage.

– Folk er veldig hjelpsomme, og vi er blitt kjent med mange. I ett år var jeg ved Vestsiden Tannlegekontor i språk-

praksis. De har hjulpet meg masse. I fjor ble jeg invitert på julebord. Først snakket alle seriøst, men så ble det livlig etter hvert. Det var en veldig hyggelig kveld, ler Almaanee.

Han ligger langt fremme

Tannlege Petter Ebbell Hestnes ved Vestsiden Tannklinikk i Kongsberg var veileder for Mazen Almaanee det året han hadde språkpraksis. Han er ikke i tvil om at Almaanee vil bli en utmerket tannlege etter norske standarder.

– Jeg kan i utgangspunktet uttale meg om de teoretisk kunnskapene hans. På dette området ligger han veldig langt fremme, både med hensyn til materiallære og behandlingsløsninger. For meg ble han etter hvert også en sparringpartner, takket være sin brede bakgrunn som tannlege, sier Hestnes.

Han mener det vil være helt borkastet hvis Almaanee nå må ta hele tannlegestudiet om igjen.

– Løsningen må være at han enten går det kvalifikasjonskurset som finnes, eller å søke seg inn på femte og sjette semester. Det forundrer meg ikke hvis Almaanee går videre og spesialiserer seg. Han er vitebegjærlig og interessert, og jeg har foret han med Tidende og faglitteratur på norsk siden han begynte her. Jeg håper inderlig at veien frem ikke blir alt for kronglete, sier Hestnes.

Få søknader fra Syria

Statens Autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK) opplyser at de så langt har mottatt svært få søknader fra syrisk helsepersonell.

– Hva vet SAK om tannlegeutdanningen i Syria?

– Svært lite. Vi har mottatt få søknader derfra, og har derfor ikke opparbeidet oss tilstrekkelig med erfaring og kunnskap på dette området. Skulle vi motta søknad fra en tannlege utdannet i Syria, vil vi sørge for at tilstrekkelig dokumentasjon er på plass, for eksempel fagplan, og at disse dokumentene blir verifisert før vi oversender søknadsdokumentasjonen til Universitetet i Oslo (UiO) for innhenting av faglig råd, sier avdelingsdirektør i SAK, Cathrine Lien Jensen.

UiO sammenlikner dokumentasjonen med fagplanen og læringsmålene for den norske modellen, og tar høyde for hvordan de forskjellige yrkene er rettet mot arbeid i et annet land og kultur. Nesten uten unntak, påpeker UiO mangler i utdannelsen. SAK vurderer om dette kan rettes opp ved praksis, eller om avvikene er så store at de må gi avslag med beskjed om å ta opp enkeltemner. For tannleger er dette enklere enn for andre yrkesgrupper, da UiO har åpnet opp for å ta enkeltemner innen odontologi.

– Før en autorisasjon kan innvilges, må søkers utdanning vurderes som jevn god opp mot dagens norske, eller

så må tannlegen på annet vis godgjøre å ha den nødvendige kyndighet, jfr. Helsepersonelloven § 48 a. 1. ledd bokstav c) og d), sier Jensen.

Prisgitt ildsjeler

Da Norge per i dag ikke har egne tilbud med komplementerende utdanning på plass for helsepersonell med utdanning utenfor Norge, må disse, om det blir påvist store mangler i utdanningen, søke opptak til norsk utdanningsinstitusjon og deretter eventuelt søke om fritak for

enkelte fag. Likevel finnes det noen studieretninger som kan tilby opptak til enkelt emner, men dette varierer mellom de ulike utdanningsinstitusjonene

– I en slik situasjon er den som søker prisgitt ildsjeler rundt om på studiekontorene som eventuelt kan gi fritak eller tilby enkeltemner, sier Jensen.

En ny godkjenningsordning av helsepersonell fra utenfor EØS vil sannsynligvis tre i kraft fra neste år. I forslaget ligger det også hva man skal gjøre med helsepersonell som kommer

til Norge som flykninger uten tilstrekkelig dokumentasjon, samt forslag til komplementerende utdanning. I forslaget ligger det ikke inne at det skal lages ordninger for flykninger uten tilstrekkelig dokumentasjon, men det arbeides med ordninger for dette, ved siden av innføringen av den nye godkjenningsordningen.

Tekst og foto: Tone Elise Eng Galåen